

11. Postanova Verkhovnoho Sudu u spravi № 1840/2970/18. (2021, December 15). [Resolution of the Supreme Court in case No. 1840/2970/18]. Retrieved from: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/101923134> [in Ukrainian].

12. Баймуратов, М.О., & Боіарський, О.О. (2019). Dyskretsiyni povnovazhennia orhaniv mistsevoho samovriaduvannia v sferi zakhystu prav liudyny: metodolohichni pidkhody do rozuminnia ta vyznachennia. [Discretionary powers of local self-government bodies in the field of human rights protection: methodological approaches to understanding and definition]. *Publichne pravo*. № 2. 31–41. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pp_2019_2_6 [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції: 23.05.2023

УДК 347.19(477)

DOI: 10.36550/2522-9230-2023-14-308-313

Захарчук Руслан Анатолійович,
аспірант кафедри публічного та міжнародного права
ЮІ КНЕУ імені Вадима Гетьмана
e-mail: ruslan.zakharchuk@gmail.com
<https://orcid.org/0009-0006-7832-842X>

БЛАГОДІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ & ВОЛОНТЕРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ: ЗМІСТ ТА ФОРМА

У даній статті розкрито поняття «благодійної діяльності» та «волонтерської діяльності». Автором акцентовано увагу на єдиній природі даних видів діяльності та різному змістовному наповненні. З огляду на зазначене запропоновано під благодійною діяльністю розуміти суспільно-корисну, добровільну, активну, мотивовану, альтруїстичну діяльність фізичних та юридичних осіб, що направлена на надання благодійної допомоги її отримувачу з метою його підтримки в складних життєвих ситуаціях та їх захисту прав та інтересів. Тоді як волонтерська діяльність – це добровільні, безкорисливі, активні дії волонтера та волонтерських організацій, які направлені на психологічну, матеріальну, правову допомогу бенефіціару чи групі бенефіціарів.

Визначено, що волонтерська діяльність є проявом активної діяльності особи, яка направлена на виконання активних дій на користь та в інтересах іншої людини, живої істоти. Волонтерська діяльність має вкрай важливе значення з огляду на її орієнтацію та можливість всесторонньої допомоги суб'єктам отримувачам. Наявність альтруїстичних міркувань та бажання безкорисно надати різного роду допомоги дає можливість стверджувати про високі моральні якості волонтерів та організаційні, фінансові та безкорисні можливості волонтерських організацій. Водночас, особливого значення волонтерська діяльність набула з початком повномасштабної збройної агресії після 24 лютого 2022 року, коли волонтерська допомога стала одним з найефективніших засобів боротьби з агресором, а участь волонтерів та волонтерських організацій набула не аби яких масштабів. На нашу думку, рівень розвитку волонтерської діяльності є індикатором організованості та реагування на сучасні виклики та загрози в громадському суспільстві.

Окрім цього, 1) надання благодійної допомоги не передбачає особисту участь та присутність суб'єкта благодійної діяльності, тоді як при волонтерській допомозі така присутність є обумовленою активними діями волонтера; 2) волонтерська діяльність, на відміну від благодійної чітко визначає активні дії волонтера у вигляді суспільно корисної праці на благо інших осіб, які потребують волонтерської допомоги.

Ключові слова: волонтерська діяльність, волонтер, волонтерська організація, волонтерська допомога, отримувач волонтерської допомоги, напрямки волонтерської діяльності, благодійна діяльність, добродійна діяльність.

Zakharchuk R. CHARITABLE ACTIVITY & VOLUNTEER ACTIVITY: CONTENT AND FORM

This article describes the concepts of "charitable activity" and "volunteer activity". The author emphasized the unified nature of these types of activities and different content. In view of the above, it is suggested that charitable activity should be understood as socially useful, voluntary, active, motivated, altruistic activity of individuals and legal entities, aimed at providing charitable assistance to its recipient in order to support him in difficult life situations and protect his rights and interests. While volunteering is voluntary, selfless, active actions of a volunteer and volunteer organizations, which are aimed at providing psychological, material, and legal assistance to a beneficiary or a group of beneficiaries.

It was determined that volunteer activity is a manifestation of active activity of a person, which is aimed at performing active actions for the benefit and in the interests of another person, a living being. Volunteer activity is extremely important in view of its orientation and the possibility of comprehensive assistance to recipient entities. The presence of altruistic considerations and the desire to selflessly provide all kinds of help makes it possible to assert the high moral qualities of volunteers and the organizational, financial and selfless capabilities of volunteer organizations. At the same time, volunteer activity gained special importance with the beginning of full-scale armed aggression after February 24, 2022, when volunteer assistance became one of the most effective means of fighting the aggressor, and the participation of volunteers and volunteer organizations gained considerable scale. In our opinion, the level of development of volunteer activity is an indicator of organization and response to modern challenges and threats in civil society.

In addition, 1) the provision of charitable assistance does not involve the personal participation and presence of the

subject of charitable activity, while in the case of volunteer assistance, such presence is conditioned by the active actions of the volunteer; 2) volunteer activity, in contrast to charitable activity, clearly defines the volunteer's active actions in the form of socially useful work for the benefit of other persons who need volunteer assistance.

Keywords: volunteer activity, volunteer, volunteer organization, volunteer assistance, recipient of volunteer assistance, areas of volunteer activity, charitable activity, charitable activity.

Постановка проблеми. Волонтерська діяльність є однією з форм благодійної діяльності та, відповідно, наділена ознаками та особливостями останнього. Втім, ряд авторів намагаються розмежувати поняття «благодійна діяльність» та «волонтерська діяльність». На наше переконання не можна розмежувати загальне поняття та форму вираження його змісту. Вони за своєю природою є взаємообумовленими, так загальним поняттям є благодійна діяльність, а її проявом є волонтерська діяльність. Аргументуємо визначене нами твердження.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Вагомий внесок у становлення теорії волонтерства, розробку його теоретичних та методологічних засад зроблено російськими (І. Айнутдинова, О. Акімова, Л.Вандишева, В. Пестрикова), українськими (О. Безпалько, І. Зверева, Н. Заверико, Г. Лактіонова, Л. Міщик, І.Мигович, С. Пальчевський, В. Петрович, Ю. Поліщук, А. Рижанова, М. Тименко) й зарубіжними (Р. Лінч, С. Маккарлі (США), Л. Питка, Є. Матерна (Польща) дослідниками, які визначили сутність, ознаки, особливості, напрями та принципи волонтерської роботи.

Метою статті є розкриття понять «благодійна діяльність» та «волонтерська діяльність» та виокремлення особливостей волонтерської діяльності саме як форми благодійної діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження. В словниковій літературі поняття «благодійність» в загальному вигляді наведено як надання матеріальної допомоги нужденним (як окремим особам, так і організаціям). Благодійність може бути спрямована на заохочення і розвиток будь-яких суспільно значущих форм діяльності (напр., захист навколишнього середовища, охорона пам'яток культури) [1].

О.М.Донік визначає «благодійність» як діяльність, завдяки якій громадські та приватні ресурси добровільно спрямовуються їхніми власниками для допомоги окремим соціально незахищеним групам людей, вирішення суспільних проблем, а також поліпшення умов громадського життя [2, с. 199].

Деяко розміте визначення надає Ф.Я. Ступак, який вважає, що «благодійність» - це багатоаспектна людська діяльність з метою надання певної допомоги [3, с. 15].

А.О. Гудзь благодійну діяльність визначає як одноразову чи систематичну участь благодійника у наданні майнової (фінансової) допомоги або здійсненні обслуговування, виконання інших робіт для досягнення визначених законодавством цілей, що не передбачає одержання благодійником прибутку, а також сплати будь-якої винагороди або компенсації благодійнику (окрім випадків, коли таке майно передається на пільгових умовах) від імені або за дорученням бенефіціара [4, с.62]. Не можна погодитися з такими особливостями як системність надання благодійної допомоги та компенсацію благодійнику будь-яких матеріальних витрат. На нашу думку, благодійна допомога не наділена такими ознаками, адже, по-перше, альтруїстичність намірів та дій може бути одноразовим проявом бажання допомогти бенефіціару; по-друге, суб'єкт бенефіціар та інші треті особи не відшкодовують благодійнику суму витрачених коштів.

О. П. Льченко розглядає благодійність як діяльність, що формується на громадських засадах або приватній ініціативі, здійснюється фізичними та юридичними особами, і має такі суттєві ознаки: 1) наявність суспільно значущої мети; 2) добровільний, безкорисливий характер роботи; 3) високі моральні принципи благодійників, «громадський рівень розуміння необхідності здійснення програм соціальної реабілітації тих категорій населення, які потребують підтримки» [5, с. 89].

О.Ю. Вінніков визначає, що благодійна діяльність розглядається, як дія соціального призначення, метою якого є надання будь-яких видів соціальної допомоги членам суспільства, позбавленим, з тієї чи іншої причини, можливості власними зусиллями забезпечити собі мінімально прийнятні умови життєдіяльності, згідно прийнятих у конкретному суспільстві соціальних норм [6].

В Законі України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» визначено, що благодійна діяльність – це добровільна особиста та/або майнова допомога для досягнення визначених цим Законом цілей, що не передбачає одержання благодійником прибутку, а також сплати будь-якої винагороди або компенсації благодійнику від імені або за дорученням бенефіціара [7, ст.1]. Законодавець наділяє благодійну діяльність індивідуальним характером та безкомпенсаційність благодійної допомоги.

Таким чином, благодійна діяльність, на наше переконання, є суспільно-корисною, добровільною, активною, мотивованою, альтруїстичною діяльністю фізичних та юридичних осіб, що направлена на надання благодійної допомоги її отримувачу з метою його підтримки в складних життєвих ситуаціях та їх захисту прав та інтересів.

Ю.В. Кривенко, досліджуючи сутність благодійної діяльності та волонтерської діяльності здійснює розмежування даних понять та акцентує увагу на тих особливостях, що їх відрізняють: «для благодійної діяльності характерні наступні ознаки, а саме: безоплатність, добровільність, усвідомленість та цільовий характер. Щодо волонтерської діяльності, то визначаються не ознаки, а принципи законності, гуманності, рівності, добровільності, безоплатності, неприбутковості» [8, с.595]. Ці ж самі ознаки притаманні і для волонтерської діяльності, втім вони є ширшими ніж ті, що виокремив автор.

Волонтерська діяльність ґрунтується на вільній праці, що не вимагає оплати. Отже, його мотиви не в

матеріальному заохоченні, а в задоволенні соціальних і духовних потреб. Праця волонтерів зазвичай зводиться до різних видів громадських робіт, організація суспільно корисних заходів благодійних концертів, збору коштів на підтримку нужденних), індивідуальної нематеріальної допомоги окремим особам, чи організаціям (інвалідам, дітям - сиротам, ветеранам війни, некомерційним структурам), і так далі. Науковець-економіст Є. Шекова підкреслює, що добровільність праці аж ніяк не припускає хаотичного характеру роботи. Відносини між волонтером та наймаючою організацією регулюються, як правило, договорами при цьому суворо визначають обсяг робіт [9, с. 53]. Слід відзначити, що на законодавчому рівні також закріплено необхідність волонтерів діяти лише на підстав договору та за наявності їх в Реєстрі волонтерів, що на нашу думку, є обмеженням безкорисливою праці волонтерів. Натомість, якщо мова йде про волонтерські організації, то в післявоєнний час може виникнути питання оподаткування волонтерської допомоги.

Волонтерська діяльність може розглядатися як пожертвування в натуральній формі (тобто у вигляді часу або праці), а не у формі товарів, готівки або інших цінних активів. Волонтерам повинно бути дозволено надавати будь-які послуги, дозволені законом. У деяких країнах закон обумовлює, що певні послуги не можна надавати за розцінками нижче встановленого мінімуму (наприклад, юридичні консультації, медичні послуги). Ставлячи собі за мету регулювання волонтерської діяльності, законодавці повинні враховувати потенційну користь від усіх можливих видів волонтерської діяльності.

В науковій літературі існує декілька визначень поняття «волонтерська діяльність».

У широкому розумінні, на думку науковців В. Дибайло та Ш. Малеріуса «волонтерська діяльність» – це вчинки людини, які не приносять їй матеріальної користі, це її добровільна діяльність з метою покращання добробуту певної спільноти чи суспільства [10, с.15-20]. Вона може набувати будь-яких форм: від звичайної допомоги до зусиль, спрямованих на вирішення соціальних конфліктів та проблем бідності. За кількісними та якісними показниками волонтерська діяльність відіграє важливу роль у прогресивному розвитку всіх країн світу та відображає громадську позицію населення, рівень правової свідомості, співчуття до оточуючих, сприяє соціалізації категорії осіб, які опинилися в складних життєвих ситуаціях і яким потрібна допомога та підтримка.

В сучасних умовах феномен «волонтерська діяльність» трактують як форму громадянської участі в суспільно корисних справах, спосіб колективної взаємодії й ефективний механізм розв'язання актуальних соціально-педагогічних проблем [11, с.128-137].

М. Олчман, П. Джордан, визначають «волонтерську діяльність» як неоплачувану, свідому, добровільну діяльність на благо інших. Будь-який, хто свідомо і безкорисливо трудиться на благо інших, може називатися волонтером [12].

С. Маккарлі, Р. Лінч, вважають, що «діяльність, яка є непримусовою; ґрунтується на прагненні допомогти; як справа, зроблена без попередньої думки про фінансову винагороду; як робота, а не гра – це волонтерська діяльність» [13, с. 152]. Ми вважаємо, що дане визначення досить вузько трактує поняття «волонтерська діяльність» та не охоплює всі його сторони.

І. Д. Зверева визначає «волонтерську діяльність» як добровільний вибір діяльності, який відображає особисті погляди й позиції; активну долю громадянина в суспільному житті, що виражається, зазвичай, у спільній діяльності в межах різного роду асоціацій, сприяє покращенню якості життя, особистому процвітанню та поглибленню солідарності, реалізації основних потреб на шляху утвердження справедливішого й мирного суспільства, більш збалансованому економічному та соціальному розвитку, створенню нових робочих місць і професій, а також як національну ідею - ідею милосердя та доброчинності [14, с. 62].

Дуже нам імпонує точка зору, при якій волонтерську діяльність пропонується розглядати з точки зору філантропії. На нашу думку, філантропія є основою природи волонтерської діяльності. Т. Ф. Яркіна та В. Г. Бочарова зазначають, що «волонтерська діяльність» є ресурсом філантропії - «людинолюбства, добродійності, благодійної діяльності, соціальної підтримки, заступництва й захисту знедолених громадян через милосердя» [15, с. 216].

В Законі України «Про волонтерську діяльність» визначено, що волонтерська діяльність – це добровільна, безкорислива, соціально спрямована, неприбуткова діяльність, що здійснюється волонтерами та волонтерськими організаціями шляхом надання волонтерської допомоги [17, ст.1].

Таким чином, волонтерська діяльність – це добровільні, безкорисливі, активні дії волонтера та волонтерських організацій, які направлені на психологічну, матеріальну, правову допомогу бенефіціару чи групі бенефіціарів.

К.О. Сидоренко виокремлює наступні ознаки волонтерської діяльності: 1) є формою благодійництва; 2) відсутність фінансового прибутку або часткова фінансова винагорода, які працюють у технічній, економічній, соціальній сферах, мають права на отримання матеріальної допомоги для забезпечення щомісячного прожиткового мінімуму, на покриття витрат на місцевий транспорт і підготовку до роботи; 3) обов'язково через вчинення активних дій суб'єкта надання волонтерської допомоги; 4) добровільний характер діяльності; 5) принесена користь, яка поширюється не тільки на волонтера та його найближче оточення, а й на суспільство загалом; 6) відбувається шляхом надання допомоги «іншому». Волонтерська діяльність формує усвідомлення громадської солідарності і суспільного блага; 7) громадське охоплення; 8)

правовою підставою здійснення волонтерської діяльності є укладення договорів про надання волонтерської допомоги та про провадження волонтерської діяльності; 9) важливим елементом волонтерської діяльності є здійснення волонтерської роботи за рахунок витрачання власного вільного часу; 10) волонтерська допомога надається лише тим, хто її потребує; волонтери виступають захисниками тих, хто не може захистити себе сам; 11) ціль – створення суспільства, в якому кожен зможе відчувати себе в безпеці та під захистом правосуддя [16, с.18].

Волонтерство, як вид діяльності в кожній країні має свої особливості. Закон України «Про волонтерську діяльність» [17], визначає волонтерство, як форму благодійності, хоча в Законі «Про благодійну діяльність та благодійні організації ззагалі волонтерство, ні як форма, сфера, вид не згадується.

К.О. Сидоренко відзначає, що основна відмінна риса, яка чітко відмежовує «благодійну діяльність» від «волонтерської діяльності» є можливість надання «неужденним» не лише фізичної, моральної допомоги, але й матеріальної допомоги, надання фінансової підтримки [16, с.12].

Цікавою є думка С.Чолій, яка визначає «благодійну діяльність» (пожертву коштів на потреби інших людей або організацій) та «волонтерську діяльність» (безкоштовну добровільну працю на користь інших людей чи організацій) як види просоціальної економічної активності. Поняттям, що об'єднує волонтерство та благодійництво, є альтруїзм. Дискусійним питанням залишається з'ясування того, наскільки людина, яка дає пожертви чи допомагає, керується альтруїстичним настановленням. І дослідження волонтерства, і дослідження благодійництва дають змогу стверджувати, що в будь-якому разі людина отримує певну вигоду від такої поведінки незалежно від того, чи є свідомо скерованою на її отримання. У контексті волонтерства такими опосередкованими позитивними ефектами може бути отримання нового досвіду, знань, можливостей розвиватися в цій сфері, підвищення своєї самооцінки, соціального статусу чи почуття власної важливості [18, с.284].

Волонтерство як добровільна безкоштовна праця на користь інших людей, організацій або суспільства загалом є чи не найпоширенішою формою соціальної активності та соціальної поведінки особистості. Здебільшого волонтерство є одним зі способів виконання певної роботи в неприбуткових або громадських організаціях, які загалом мають украй обмежені фінансові ресурси на реалізацію громадських ініціатив переважно гуманітарного характеру. На відміну від волонтерства, благодійництво має більший зв'язок із реальними грошима, оскільки пожертви зазвичай є грошовими. Водночас воно також належить до просоціальної економічної активності, оскільки скероване на благо людей, які потребують допомоги. Головною відмінністю цих двох видів активності є те, що за благодійництва люди жертвують кошти, а за волонтерства – власний час і працю. Як і у вивченні волонтерства, одним із центральних питань, що вивчалось психологами, є з'ясування того, наскільки альтруїстичною є благодійна активність [18, с.288].

В науковій літературі існують поодинокі точки зору щодо визначення волонтерської діяльності не як форми, а як виду благодійної діяльності. Так, Р.А. Сербин волонтерство називає видом благодійної діяльності [19, с. 16]. Втім, в науці існують і інші точки зору які є тотожними твердженню законодавця визначеному в ст.1 Закону України «Про волонтерську діяльність», де визначено що волонтерська діяльність є формою благодійної діяльності [17]. Схожої точки зору притримується А.О. Гудзь та К.О. Сидоренко, які називають волонтерство саме формою здійснення благодійної діяльності, а не її видом як це визначає законодавець.

Висновки. Таким чином, на нашу думку, головною відмінною ознакою, що дає від відмежувати поняття «благодійної діяльності» від «волонтерської діяльності» є форма її надання. В першому випадку, це надання фінансових ресурсів, а в другому це не монетизована форма, тобто суспільно корисна праця в інтересах інших осіб.

Суб'єктами здійснення благодійної та волонтерської діяльності є широке коло осіб: фізичні особи та юридичні особи, які в з огляду на власне бажання та принципи вчиняють активні дії спрямовані на допомогу. Так, згідно Закону України «Про благодійну діяльність» благодійник - дієздатна фізична особа або юридична особа приватного права (у тому числі благодійна організація), яка добровільно здійснює один чи декілька видів благодійної діяльності. Тоді як волонтер – це фізична особа, яка добровільно здійснює соціально спрямовану неприбуткову діяльність шляхом надання волонтерської допомоги. Таким чином, ще однією відмінною рисою є те, що суб'єктами надання благодійної допомоги можуть бути як фізичні, так і юридичні особи. В той же час, суб'єктами надання волонтерської допомоги лише фізичні особи.

Окрім цього, 1) надання благодійної допомоги не передбачає особисту участь та присутність суб'єкта благодійної діяльності, тоді як при волонтерській допомозі така присутність є обумовленою активними діями волонтера; 2) волонтерська діяльність, на відміну від благодійної чітко визначає активні дії волонтера у вигляді суспільно корисної праці на благо інших осіб, які потребують волонтерської допомоги.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Юридический энциклопедический словарь / [глав. ред. А. Я Сухарев]; [ред. кол. : М. М. Богуславский, М. И. Козырь, Г. М. Миньковский и др.]. Сов. энцикл., 1984. 415 с.
2. Донік О. М. Купецтво України в імперському просторі (XIX ст.). К. : Інститут історії України НАН України, 2008. 271 с.
3. Ступак Ф. Я. Благодійні товариства Києва (др. пол. XIX - поч. XX ст.). К.: «Хрещатик», 1998. 220 с.

4. Гудзь А. О. Класифікація форм і видів благодійної діяльності в Україні. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2019. №1. С. 61-64. DOI <https://doi.org/10.32850/sulj.2019.1-15>
5. Ільченко О. П. Феномен благодійності в історії Києво-Могилянської академії. *Гуманізація навчального процесу*. Слов'янськ, 2010. Вип. ЛІІ. Ч. ІІ. С. 88-98.
6. Вінніков О.Ю. Як здійснювати благодійну діяльність в Україні згідно з новим Податковим кодексом / О.Ю. Вінніков, М.В. Лациба; Укр. незалеж. центр політ. дослідж., Мережа розвитку європ. права. К.: Агентство «Україна», 2011. 124 с.
7. Про благодійну діяльність та благодійні організації: Закон України від 5 липня 2012 року № 5073-VI. Відомості Верховної Ради, 2013. № 25. Ст.252.
8. Кривенко Ю.В. Благодійна та волонтерська діяльність: спільне та відмінне. *Молодий вчений*. 2016. № 12.1 (40). С. 594-597. URL: <http://molodyvchenu.in.ua/files/journal/2016/12.1/139.pdf>
9. Шекова Є. Добровольчі трудові відносини: основні визначення. *Людина і праця*. 2003. № 4. С.6 - 7.
10. Розширення можливостей недержавних організацій через залучення волонтерів та створення мереж / За ред. В. Дибайло, Ш. Малеріус К., 2004. 98 с.
11. Безпалько О. В. Підготовка волонтерів до проведення організаційних форм соціально-педагогічної діяльності / Волонтерство: поради для організатора волонтерського руху в Україні / Уклад.: Т. Л. Лях; авт. кол.: О. В. Безпалько, Н. В. Заверико, І. Д. Зверева. К.: ВГЦ «Волонтер», 2001.
12. Олчман М., Джордан П. Добровольці - цінне джерело. Університет Д. Хопкінса, 1997. 119 с.
13. Маккарлі С. Управління діяльністю волонтерів. Як залучити громадськість до вирішення проблем суспільства / С. Маккарлі, Р. Лінч ; пер. з англ. О. Винничук. К. : Ресурсний центр розвитку громадських організацій «Гурт», 1998. 160 с.
14. Соціальна педагогіка: теорія і технології: Підручник / За ред. І. Д. Зверєвої. К.: Центр навч. літ-ри, 2006. 316 с.
15. Теория и практика социальной работы: отечественный и зарубежный опыт : в 2 т. / [ред. Т. Ф. Яркіна, В. Г. Бочарова]. М. : Изд-во АСОПир, 1993. Т. 1. 461 с.
16. Сидоренко К.О. Адміністративно-правове регулювання волонтерської діяльності в Україні: дис. на здоб. наук. ступ. канд. юрид. наук зі спец. 12.00.07 «адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право». К. : НАВС, 2013. 205 с.
17. Про волонтерську діяльність: Закон України // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, № 42, ст. 435.
18. Чолій С. Волонтерство та благодійність як види просоціальної економічної активності. Вісник Львівського університету. Серія психологічні науки. 2021. Випуск 9. С. 284–290. DOI <https://doi.org/10.30970/PS.2021.9.36>
19. Сербін Р.А. Форми благодійної діяльності в Україні. *Стан, проблеми та перспективи сучасної юриспруденції України в умовах євроінтеграції: правові та суспільні аспекти* : матеріали підсумк. наук.-теорет. інтернет-конф., м. Київ, 23 квітня 2015 р. Київ: Нац. акад. внутр. справ. 2015. С. 16–17.

REFERENCES:

1. Suharev, A.Ya. (Ed.), & Boguslavskiy, M.M., & Kozyir, M.I., & Minkovskiy, G.M. (1984). *Yuridicheskiy entsiklopedicheskiy slovar*. [Legal Encyclopedic Dictionary]. 415. [in Russian].
2. Donik, O. M. (2008). *Kupetstvo Ukrainy v imperському prostori (XIX st.)*. [Merchants of Ukraine in the imperial space (XIX century)]. Instytut istorii Ukrainy NAN Ukrainy. 271. [in Ukrainian].
3. Stupak, F. Ya. (1998). *Blahodiini tovarystva Kyieva (dr. pol. XIX - poch. XX st.)*. [Charitable societies of Kyiv (late 19th - early 20th centuries)]. 220. [in Ukrainian].
4. Hudz, A. O. (2019). *Klasyfikatsiia form i vydiv blahodiinoi diialnosti v Ukraini*. [Classification of forms and types of charitable activity in Ukraine]. *Pivdennoukrainskyi pravnychi chasopys*. №1. 61-64. Retrieved from: <https://doi.org/10.32850/sulj.2019.1-15> [in Ukrainian].
5. Pchenko, O. P. (2010). *Fenomen blahodiinosti v istorii Kyievo-Mohylianskoj akademii*. [The phenomenon of charity in the history of the Kyiv-Mohyla Academy]. *Humanizatsiia navchalnoho protsesu*. Vyp. LII. Ch. II. 88-98. [in Ukrainian].
6. Vinnikov, O.Iu., & Latseba, V.M. (2011). *Yak zdiisniuvaty blahodiinu diialnist v Ukraini zghidno z novym Podatkovym kodeksom*. [How to carry out charitable activities in Ukraine according to the new Tax Code]. *Ukr. nezalezh. tsentr polit. doslidzh., Merezha rozvytku yevrop. prava*. K.: Ahentstvo «Ukraina». 124. [in Ukrainian].
7. *Pro blahodiinu diialnist ta blahodiini orhanizatsii*. (2012, July 5). [On charitable activities and charitable organizations]. *Zakon Ukrainy № 5073-VI. Vidomosti Verkhovnoi Rady*. № 25. 252. [in Ukrainian].
8. Kryvenko, Yu.V. (2016). *Blahodiina ta volonterska diialnist: spilne ta vidminne*. [Charity and volunteering: common and different]. *Molodyi vchenyi*. № 12.1 (40) 594-597. Retrieved from: <http://molodyvchenu.in.ua/files/journal/2016/12.1/139.pdf> [in Ukrainian].
9. Shekova, Ye. (2003). *Dobrovolchi trudovi vidnosyny: osnovni vyznachennia*. [Voluntary labor relations: basic definitions]. *Liudyna i pratsia*. № 4. 6-7. [in Ukrainian].

10. Dybailo, V., & Malerius, Sh. (2004). Rozshyrennia mozhlyvostei nederzhavnykh orhanizatsii cherez zaluchennia volonteriv ta stvorennia merezh. [Empowerment of non-governmental organizations through the involvement of volunteers and the creation of networks]. 98. [in Ukrainian].
11. Bezpalko, O. V. (2001). Pidhotovka volonteriv do provedennia orhanizatsiinykh form sotsialno-pedahohichnoi diialnosti. [Training of volunteers to carry out organizational forms of socio-pedagogical activity]. *Volonterstvo: poradyk dlia orhanizatora volonterskoho rukhu v Ukraini*. [in Ukrainian].
12. Olchman, M., & Dzhordan, P. (1997). Dobrovoltsi tsinne dzherelo. [Volunteers are a valuable resource]. 119. [in English].
13. Makkarli, S. (1998). Upravlinnia diialnistiu volonteriv. Yak zaluchyty hromadskist do vyrishennia problem suspilstva. [Management of volunteer activities. How to involve the public in solving societys problems]. (O Vynnychuk, Trans). 160. [in Ukrainian].
14. Zvierieva, I.D. (Ed.) (2006). Sotsialna pedahohika: teoriia i tekhnolohii. [Social pedagogy: theory and technology]. 316. [in Ukrainian].
15. Yarkina, T.F., & Bocharova, V.G. (1993). Teoriya i praktika sotsialnoy raboty: otechestvenniy i zarubezhniy opyt: v 2 t. [Theory and practice of social work: domestic and foreign experience: in 2 volumes]. T.1. 461. [in Russian].
16. Sydorenko, K.O. (2013). Administratyvno-pravove rehuliuвання volonterskoi diialnosti v Ukraini. [Administrative and legal regulation of volunteer activity in Ukraine]. *Dys. na zdob. nauk. stup. kand. yuryd. nauk zi spets. 12.00.07 «administratyvne pravo i protses; finansove pravo; informatsiine pravo»*. K: NAVS. 205. [in Ukrainian].
17. Pro volontersku diialnist. (2011). [on volunteering]. *Zakon Ukrainy. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR) № 42, 435*. [in Ukrainian].
18. Cholii, S. (2021). Volonterstvo ta blahodiinist yak vydy prosotsialnoi ekonomichnoi aktyvnosti. [Volunteering and charity as types of prosocial economic activity]. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriiia psykholohichni nauky*. Vypusk 9. 284–290. Retrieved from: <https://doi.org/10.30970/PS.2021.9.36> [in Ukrainian].
19. Serbyn, R.A. (2015). Formy blahodiinoi diialnosti v Ukraini. [Forms of charitable activity in Ukraine]. *Stan, problemy ta perspektyvy suchasnoi yurysprudentsii Ukrainy v umovakh yevrointehratsii: pravovi ta suspilni aspekty : materialy pidsumk. nauk.-teoret. internet-konf., m. Kyiv, 23 kvitnia 2015 r. Kyiv: Nats. akad. vnutr. sprav*. 16–17. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції: 23.05.2023

УДК 349.41

DOI: 10.36550/2522-9230-2023-14-313-318

Марченко Світлана Іванівна,

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри земельного та аграрного права
Навчально-наукового інституту права
Київського національного університету імені Тараса Шевченка,
<https://orcid.org/0000-0001-9169-3233>

Сюйва Ірина Сергіївна,

кандидат юридичних наук,
доцент кафедри земельного та аграрного права
Навчально-наукового інституту права
Київського національного університету імені Тараса Шевченка,
<https://orcid.org/0000-0002-5001-2750>

Медведська Вікторія Валеріївна,

доктор філософії,
старший викладач кафедри транспортного права та логістики
Національного транспортного університету,
<https://orcid.org/0000-0001-5579-4600>

ПРАВОВІ ЗАСАДИ ВЕТЕРИНАРНО-САНІТАРНОГО КОНТРОЛЮ ТА НАГЛЯДУ В УКРАЇНІ

Стаття присвячена дослідженню правових засад ветеринарно-санітарного контролю та нагляду в Україні. Виділено основні нормативно-правові акти, які регламентують особливості ветеринарно-санітарного контролю в